

2017-2018
EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI SONUNDA
EĞİTİMİN DURUMU

EĞİTİM SEN
Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası

7 Haziran 2018 / ANKARA

2017-2018 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI SONUNDA EĞİTİMİN DURUMU

2017-2018 eğitim-öğretim yılı 8 Haziran Cuma günü sona erecektir. 18 milyona yakın öğrenci, 904 bini 679 öğretmen olmak üzere, 1 milyonu aşkın eğitim emekçisi açısından zorlu bir eğitim öğretim yılı daha tamamlanmıştır. 16 yıllık AKP iktidarı süresince Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ilk kez bu yıl, 2017/18 eğitim öğretim yılına ilişkin örgün eğitim istatistiklerini yayınlamamıştır. Bu durum, 24 Haziran seçimleri öncesinde eğitimin güncel durumuna ilişkin olarak resmi istatistikler üzerinden sağlıklı bir karşılaştırma ve değerlendirme yapmayı engellediği gibi, AKP'nin yıllar içinde eğitimin kamusal niteliğini nasıl adım adım tasfiye ettiğinin 24 Haziran seçimlerine giderken tartışılmak istenmediğini göstermektedir.

MEB'in 2017/18 eğitim öğretim yılına ait örgün eğitim istatistiklerini kasıtlı olarak yayınlamamış olmasına rağmen MEB'in 2017 İdari Faaliyet Raporu, 2018 Performans Programı, OECD'nin Bir Bakışta Eğitim 2017 Raporu ve Milli Eğitim Bakanı İsmet Yılmaz'ın '2018 Eğitim Bütçesi Sunuşu' vb. gibi kaynaklar, geçtiğimiz eğitim öğretim yılına ilişkin sayısal değerlendirme ve karşılaştırma yapılması için yeterince veri sunmaktadır.

Türkiye'nin eğitim sistemi, yıllardır benimsenen piyasa merkezli, rekabetçi ve sınav merkezli eğitim politikaları sonucunda tam bir sorun yumağı haline gelmiş, okul öncesi eğitimden üniversiteye kadar eğitimin bütün kademeleri, en temel işlevlerini yerine getiremez hale getirilmiştir.

2017/18 eğitim öğretim yılında MEB, eğitimde dinselleştirmeyi temel alan politikalarını daha da yoğunlaştırmıştır. Yıllardır özellikle eğitim sistemi üzerinden hayata geçirilen, bilim ve pedagoji düşmanı politika, uygulama ve dayatmalar geçtiğimiz dönem belirgin bir artış göstermiştir. Okul öncesi eğitimde pedagojik olarak sakıncalı olmasına rağmen 'dini eğitim' uygulamalarının sürmesi ve sıbyan mektepleri sayısının artması, MEB'in Diyanet İşleri Başkanlığı başta olmak üzere, dini vakıf ve derneklerle yapılan protokolleri sürdürmesi, özellikle kurum açma ve kapatma yönetmeliğinde yapılan değişikliklerle 'bütün yolların imam hatiplere' çıkmasını sağlayacak düzenlemeler yapılmıştır.

2017/18 eğitim öğretim yılı, eğitim sisteminde yaşanan ticarileştirme ve eğitimi dinselleştirme adına hayata geçirilen politikaların daha da belirgin hale geldiği bir dönem olmuştur. Siyasi iktidarın eğitim alanında, büyük ölçüde kendi siyasal-ideolojik hedefleri doğrultusunda yaptığı değişiklikler, başta öğrencilerimiz, öğretmenler, eğitim emekçileri ve veliler olmak üzere, toplumun geniş kesimlerini her zamankinden daha çok etkilemiştir. Eğitim sisteminin hem içerik, hem de biçimsel olarak dini kural ve referanslara göre düzenlenmesi uygulamalarının artması ile eğitimde yaşanan ticarileşme ve öğrencileri özel okullara yönlendirme uygulamaları arasındaki somut ilişkiler 2017/2018 eğitim öğretim yılında daha belirgin hale gelmiştir.

2017/18 eğitim öğretim yılı başından itibaren uygulanmaya başlanan yeni müfredatın bilimsel değerlendirme ve pilot uygulama yapılmadan uygulanmaya başlanması ve yıllar içinde yapboz tahtasına çevrilerek sürekli değiştirilen sınav sistemleri nedeniyle öğrenci ve velilerin kafası hiç olmadığı kadar karıştırılmıştır. Geçtiğimiz 15 yıl içinde sınav sistemini altı kez değiştiren MEB, eğitimde somut ve çözüme dayalı politikalar geliştirmek yerine, eğitimde yaşanan kaosu derinleştirecek adımlar atmaya tercih etmiş ve aldığı her karar toplumun geniş kesimlerince tepkiyle karşılanmıştır. Yükseköğretime, özellikle üniversitelere yönelik siyasi baskı, müdahale ve son olarak üniversiteleri bölme uygulamalarına kadar geniş bir alanda yaşanan gelişmeler yaşanmıştır.

İkili öğretim, niteliksiz eğitim hizmeti, eğitimin özelleştirilmesi, kalabalık sınıflar, karma eğitim karşıtı uygulamalar, çocukların örgün eğitim sistemi dışına itilmesi, çocukların barınmak zorunda bırakıldıkları yerlerde taciz ve istismara uğraması, taşınmalı eğitim, altyapısı bozuk okullar, okullarda öğretmenlere yönelik olarak yaşanan şiddetin artması, yine çocukların dini cemaat ve vakıfların kreşlerine ve yurtlarına yönlendirilmesi, Öğretmen Strateji Belgesi ile öğretmenlerin mesleki gelişimine yönelik piyasacı müdahaleler, mülakata dayalı sözleşmeli öğretmenlik, ataması yapılmayan öğretmenler vb. gibi devasa sorunlar 2017-2018 eğitim öğretim yılında öne çıkan temel başlıklar olmuştur.

2017-2018 eğitim öğretim yılında okul öncesi ve yaygın eğitim kurumları hariç, ülke genelinde **54 bin 434** resmi devlet okulu bulunmaktadır. 4+4+4 sonrasında zorunlu eğitim süresinin 12 yıla çıktığı iddia edilmesine rağmen, ortalama eğitim süresi **7,5 yılda** kalmıştır. MEB verilerine göre ikili eğitim yapılan okul oranı yüzde **25,71**'dir ve her dört okuldan birinde ikili eğitim yapılmaktadır. Türkiye'de spor salonu bulunan okul oranı sadece yüzde **13**'tür ve okulların yüzde **87'sinde** spor salonu yoktur. Kütüphanesi olmayan okul oranı yüzde **61**; çok amaçlı salonu olmayan okulların oranı yüzde **62**'dir.

Eğitimde yaşanan ve yapısal hale gelen sorunlar her ne kadar görmezden gelinmeye çalışılsa da, eğitim sorunu halkın en temel gündemini oluşturmayı sürdürmektedir. Çocuklarımız eğitim hakkından eşit koşullarda yararlanamamış, çocuk yaşta evlenmeyi özendiren düzenlemeler yapılmış, çocuk işçiler sorunu büyümüş, okullarda, yurtlarda, kurslarda çocuklara yönelik cinsel istismar ve şiddet vakaları artmıştır. Eğitimde ve toplumsal yaşamda yaşanan çocuk istismarının üzerini örtme çabalarına rağmen, geçtiğimiz dönemde cinsel istismar ve cinsel saldırıların artmasına yol açacak yasal düzenlemeler gündeme gelirken, kadına ve çocuğa yönelik çok sayıda taciz ve tecavüz olayı yaşanmıştır.

Yoksul, emekçi ailelerin çocukları başta olmak üzere, kız çocukları, kırsal kesimde yaşayan çocuklar; eğitim hakkından eşit koşullarda yararlanamamış, önemli bir bölümü dini vakıf ve derneklerin kucağına itilmiştir. Bölgesel, cinsel, sınıfsal vb. eşitsizlikler, anadilinde eğitim gibi en temel sorunlar iktidarın çözmek bir yana daha da derinleştirdiği temel sorunlar olarak eğitim sisteminin öncelikli gündem maddesi olmayı sürdürmüştür.

Türkiye'deki bütün eğitim kurumları, iktidarın ırkçı, mezhepçi, ayrımcı ve otoriter uygulamaları nedeniyle gerçek işlevlerinden hızla uzaklaştırılmıştır. İktidarın eğitim başta olmak üzere, toplumsal yaşamın bütün alanlarında uyguladığı baskı, şiddet ve dayatmacı uygulamaların daha önce hiç olmadığı kadar arttığı bir dönem yaşanmaktadır.

Sınav Sisteminde Yaşanan Değişiklikleri Yeni Mağduriyetler Yaratmıştır

AKP, 16 yıllık iktidarı boyunca eğitim politikaları konusunda her dönem başarısız olmuş, her başarısız olduğunda da sistem değişikliği yaparak, kendi başarısızlığının üzerini örtmeye çalışmıştır. Ancak yapılan her sistem değişikliği, öğrenci ve velilerde büyük endişe yaratmaktan başka bir sonuç ortaya çıkarmamıştır. AKP'ye oy verenler dâhil, ülke nüfusunun büyük bölümünü genel olarak eğitimde yaşanan olumsuzluklardan ve sürekli sistem değiştirilmesinden son derece rahatsızdır.

TEOG yerine getirilen yeni ortaöğretime geçiş sistemi, öğrenci ve veliler açısından ciddi sorunları gündeme getirmiş, yeni sisteme yönelik tüm uyarı ve itirazlarımız görmezden gelinmiştir. TEOG yerine getirilen sistemin, üniversiteye giriş sınavı gibi olmadığını, dolayısıyla öğrencilerimizin ikinci bir şansının bulunmadığı, bu nedenle öğrencilerin telafisinin mümkün olmayan bir dayatmaya mahkûm edildiği açıktır.

AKP ve MEB tarafından yaratılan sınav kaosunun sonucunun çocuklarımızda nasıl bir travmaya neden olduğunu 2 Haziran'da yapılan sınav günü okul bahçelerinde, soru kitapçıklarının başında ağlayan yüz binlerce çocuğun gözyaşları ailelerinin öfkesi göstermiştir. MEB'in 'sınavı kaldıracamız' söylemiyle başlayan ve devamında gelen çelişkili açıklamalar, yerleştirme kılavuzunun açıklanmamasıyla öğrencilerin ve velilerin ne ile karşılaşacaklarını bilmedikleri bir liseye geçiş sistemi ortaya çıkmıştır. Sınav yerleştirme kılavuzunun seçim sonrasında, 25 Haziran'a ertelenmesi, öğrenci ve veliler açısından yaratılan kaosun devam edeceğini göstermiştir.

MEB tarafından yapılan açıklamaya göre, 2 Haziran'da sınava giren 1 milyon 200 bin öğrencinin sadece %10'u, yani 126 bin 536 öğrenci, 'nitelikli' olarak tarif edilen 1367 okula yerleşecekken, bu okulların yarısından fazlasının imam hatip ve meslek liselerinden oluşması, MEB'in asıl amacının ne olduğunu açıkça göstermiştir. Velilere açıkça ya çocuklarını imam hatip ya meslek liselerine göndermeleri ya da doğrudan özel liseleri tercih etmeleri istenmektedir. Sorun sadece 8. sınıf

öğrencileri ve velilerinin değil, tüm toplumun sorunudur ve siyasi iktidarın çocuklarımız üzerinden kendi siyasal-ideolojik hedefleri doğrultusunda adımlar atmaktadır.

Eğitimde kademeler arası geçişte öğrencilerin seçme, yetiştirme ve yerleştirme süreçleri iktidarın yeniden düzenleme ihtiyacı hissettiği hiyerarşik toplumsal yapıya uygun olarak hayata geçirilmektedir. Eğitim sistemi toplumdaki sınıfsal farklılıklara göre yeniden düzenlenirken, eğitim üzerinden kimi zaman sınav sistemleri, kimi zaman başka yöntemlerle sürekli beslenen 'bireysel rekabet'in sadece okulda değil, toplumsal yaşamın her alanında işler hale getirilmesi hedeflenmektedir.

Kamusal Eğitim Tasfiye Edilirken, Özel Öğretim Kamu Kaynaklarıyla Desteklenmiştir

OECD'nin Eğitime Bir Bakış 2017 Raporu'na göre ilkokuldan üniversiteye kadar öğrenci başına gerçekleştirilen yıllık eğitim harcamaları Türkiye'de kişi başına düşen milli gelirin **yüzde 18'**ine, OECD ülkeleri ortalamasında ise **yüzde 27'**sine denk gelmektedir. Öğrenci başına yapılan yıllık ortalama kamusal eğitim harcamaları eğitim kademelerine göre karşılaştırıldığında Türkiye ve OECD ortalaması arasındaki fark daha da belirginleşmektedir.

OECD ülkeleri ortalamasına göre ilkokuldan üniversiteye kadar geçen eğitim süresinde öğrenci başına yapılan yıllık harcama **10.759** dolardır. Türkiye, ilkokuldan üniversiteye kadar öğrenci başına yaptığı yıllık ortalama **4.259** dolarlık eğitim harcamasıyla Meksika (3.703 dolar) ile birlikte öğrenci başına yapılan yıllık eğitim harcamasının en düşük olduğu iki ülkeden biridir. OECD ortalamasında bir ortaokul öğrencisi için gerçekleştirilen yıllık eğitim harcaması Türkiye'deki harcamanın **3,5 katıdır**. OECD ortalaması ve Türkiye için öğrenci başına yapılan yıllık ortalama harcama arasında yaklaşık **2 kat** fark bulunmaktadır.

MEB'in her yıl açıkladığı, ancak bu yıl açıklamaktan kaçındığı örgün eğitim istatistikleri, devlete ait ilkokul ve ortaokul sayısının özellikle eğitimde 4+4+4 düzenlemesi sonrasında belirgin bir şekilde azaldığını; buna karşın özel okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise sayısının ve bu okullara yönlendirilen öğrenci sayısının dikkat çekici bir şekilde arttığını göstermektedir.

AKP ve MEB'in üstün çabaları sonucunda 2017/2018 eğitim öğretim yılında özel öğretimin payı tüm zamanların rekorunu kırmıştır. MEB'in 2017 Yılı Performans Programı'na göre; okul öncesi eğitimde özel öğretimin payı **yüzde 16,5**; ilkokulda özel öğretimin payı **yüzde 4,7**; ortaokulda özel öğretimin payı **yüzde 5,8**; ortaöğretimde ise özel öğretimin payı **yüzde 12,2'**ye ulaşmıştır.

Özel Okul öncesi, Özel İlkokul, Özel Ortaokul ve Özel Liselerde Öğrenci Sayıları

EĞİTİM YILI	ÖZEL İLKOKUL	ÖZEL ORTAOKUL	ÖZEL LİSE
2012-2013	167.381	164.284	156.665
2013-2014	184.325	182.019	196.663
2014-2015	203.272	208.424	240.171
2015-2016	232.039	278.089	373.394
2016-2017	213.183	287.928	500.441
2017-2018	271.321	321.313	547.445

MEB'in İdare Faaliyet Raporu'na göre, kamusal eğitim ile ilgili hedeflerine büyük ölçüde ulaşamazken, özel öğretimin payını arttırmak adına hedeflerini aştığı görülmektedir. Özel öğretimin payının artırılması kapsamında 2017/2018 eğitim öğretim yılı itibariyle özel ilkokullarda okuyan öğrenci sayısı 4+4+4 düzenlemesiyle birlikte ilkokulda öğrenci sayısı **yüzde 62** artışla **271.321'e**; özel ortaokulda öğrenci sayısı **yüzde 96** artışla **321.313'e** ve özel liselerde ise **yüzde 249** artışla **547.445** sayısına ulaşarak, özel öğretimde tüm zamanların rekoru kırılmıştır. OECD Bir Bakışta Eğitim 2017'ye göre, Türkiye Kolombiya'dan sonra ilkokuldan ortaöğretim sonrası-yükseköğretim öncesi kademeye kadar eğitime en fazla özel harcamanın yapıldığı ülkedir. OECD ortalaması **yüzde 9**, AB ortalaması **yüzde 7** iken, Türkiye'de bu oranın **yüzde 20** olması büyük bir çelişkidir.

2017/2018 eğitim öğretim yılında organize sanayi bölgelerinde (OSB) bulunan özel mesleki ve teknik okul sayısında önemli artışlar olmuştur. Özel mesleki ve teknik okul sayısında MEB'in hedefi **yüzde 26** iken, gerçekleşme oranı **yüzde 35** olmuş, bu okullara giden öğrenci sayısındaki artış hedefi **19 bin 500** öğrenciyken, gerçekleşen artış **29 bin 622** öğrenci olmuştur. MEB verilerine göre özel okullara giden öğrencilere destek ödemesi adı altında yapılan harcamalar toplamda **2 milyar 512 milyon 745 bin 221 TL**'ye ulaşmış, özel mesleki ve teknik liselere ise **234 milyon 33 bin 451 TL** ödeme yapılmıştır.

2017-2018 eğitim öğretim yılında kamu kaynakları üzerinden özel okullarda okuyacak öğrenci başına özel okullara ödenen destek tutarları okul öncesi için **3.060 TL**, ilkokul için **3.680 TL**, ortaokul için **4.280 TL**, ortaöğretim için **4.280 TL** ve temel lise için **3.680 TL** olmuş, özel meslek liselerine giden öğrenci başına yapılan destek ödemeleri **4 bin 270** ile **6 bin 900 TL** arasında değişmiştir.

İmam Hatip Okullarına Yönelik Ayrımcı Uygulamalar Sürmektedir

Eğitim sistemini dini kurallar ve referanslara göre biçimlendirme süreci, eğitimde 4+4+4 dayatması sonrasında belirgin bir şekilde artmış, yıllarca dini eğitim kurumları olarak bilinen imam hatip okulları tartışması yeniden alevlenmiştir.

İmam Hatip Liseleri (İHL) ve Öğrenci Sayısı

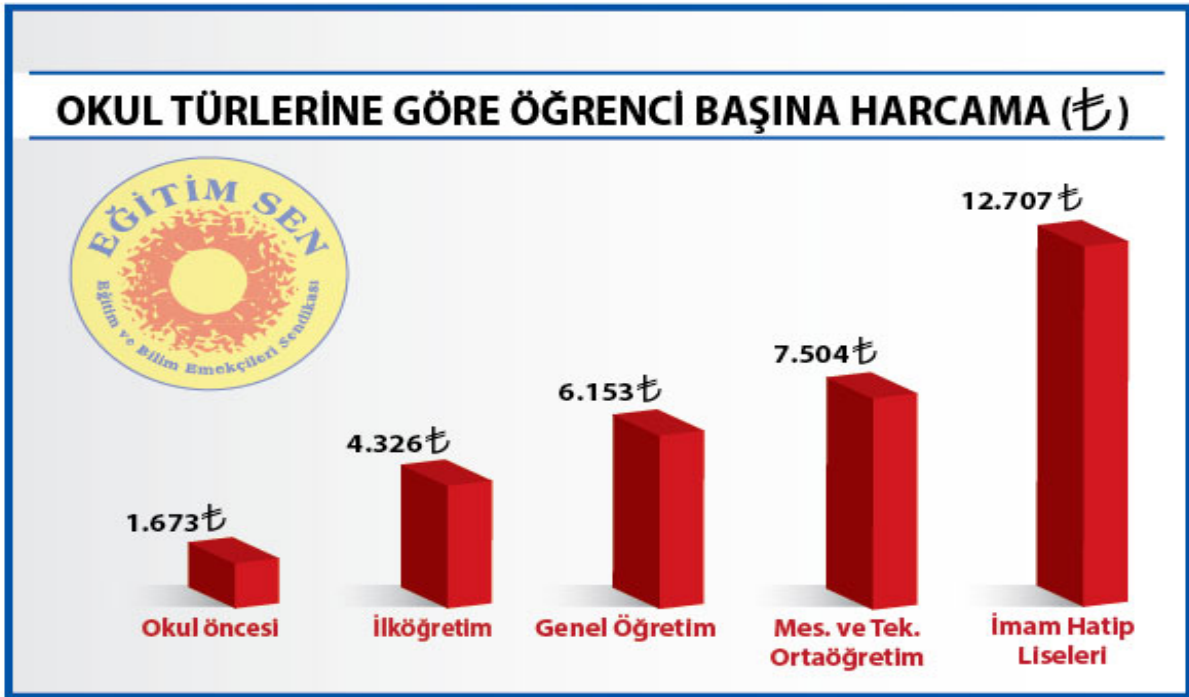
ÖĞRETİM YILI	ÖĞRENCİ SAYISI	OKUL SAYISI
2002 - 2003	71.100	450
2003 - 2004	90.606	452
2004 - 2005	96.851	452
2005 - 2006	108.064	453
2006 - 2007	120.668	455
2007 - 2008	129.274	456
2008 - 2009	143.637	458
2009 - 2010	198.581	465
2010 - 2011	235.639	493
2011 - 2012	268.245	537
2012 - 2013	380.771	708
2013 - 2014	474.096	854
2014 - 2015	546.443	1.017
2015 - 2016	555.870	1.149
2016 - 2017	517.081	1.408
2017 - 2018	503.978	1.485

4+4+4 öncesinde 2011-2012 eğitim-öğretim yılında **537** imam hatip lisesinde (İHL) **268 bin 245** öğrenci varken 2015-2016 eğitim-öğretim yılına kadar okul ve öğrenci sayısı artmış, son iki yılda ise okul sayısı **336** artmasına rağmen öğrenci sayısının yüzde 10 azaldığı görülmüştür. Yeni liselere geçiş sistemi üzerinden öğrencilerin imam hatip liselerine yönlendirilmeye çalışılması ile öğrenci sayısındaki azalış arasında somut bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır.

Anadolu imam hatip lisesi bünyesindeki imam hatip ortaokullarında **okul başına 181 öğrenci** düşerken, normal ortaokullarda **okul başına 309 öğrenci** düşmektedir. Normal ortaokulların Anadolu imam hatip lisesi bünyesindeki imam hatip ortaokullarından **yüzde 70** daha kalabalık olduğu ortaya çıkmaktadır. Benzer bir şekilde Anadolu liseleri, Anadolu imam hatip liselerinden **yüzde 51** oranında daha kalabalıktır.

Yıllardır siyasal istismar konusu olan imam hatip okulları her açıdan desteklenerek, tüm masrafları devlet tarafından karşılanarak, özellikle yoksul ailelerin çocuklarını bu okullara göndermeleri yönünde çalışmalar yapıldığı bilinmektedir. MEB, devlet okullara ihtiyacı kadar ödenek ayırmayıp, eğitimin finansmanı için elini velilerin cebinden çıkarmazken, imam hatip okulları söz konusu olunca öğrenci başına yapılan harcama diğer okul türlerine göre belirgin bir şekilde artmaktadır. MEB'in 2017/2018 eğitim öğretim yılında okul türlerine göre öğrenci başına yapılan harcama miktarı, AKP'nin yıllardır arka bahçesi olarak gördüğü imam hatiplere yönelik ayrımcılığı bütün yönleriyle gözler önüne sermektedir.

MEB'in **92 milyar TL**'lik bütçesinden eğitim yatırımları için ayrılan kısmının üçte biri (**yüzde 35**) 'din öğretimi'ne ayrılmış, böylece Din Öğretimi Genel Müdürlüğü'nün MEB bütçesi içindeki payı, 2017'ye göre **yüzde 68** artırılmıştır. Dini eğitimde payı 7,7 milyar TL'ye çıkaran bakanlık, bütçesinin yüzde 7'sine denk gelen bu kaynağın neredeyse tamamının (**yüzde 96**) imam hatip liseleri için kullanılmasına karar vermiştir. Bu durumun en somut sonucunu 2018 bütçesi içinde okul türlerine göre öğrenci başına yapılan harcamalara bakarak görmek mümkündür.

2017/2018 eğitim öğretim yılında okul öncesi eğitimde öğrenci başına **1.673 TL**; ilköğretime (ilkokul+ortaokul) öğrenci başına **4 bin 326 TL**; genel ortaöğretimde öğrenci başına **6 bin 153 TL**; mesleki ve teknik ortaöğretimde öğrenci başına **7 bin 504 TL** ayrılırken, imam hatip liselerinde okuyan öğrenci başına **12 bin 707 TL** ayrılmış olması, diğer okul türlerinde okuyan öğrencilere karşı

büyük bir haksızlık olduğu kadar, eğitimde devlet eliyle nasıl göstere göstere ayrımcılık yapıldığının kanıtıdır.

MEB, kamu okulları karşısında özel okullara her fırsatta ayrıcalık tanırken, benzer bir durum imam hatip ortaokulları ve liseleri için de geçerlidir. Fiziki altyapı sorunları en az olan, teknik olarak en donanımlı okullar imam hatibe dönüştürülmüş; yıllardır çok sayıda devlet okulu ödenek yetersizliği nedeniyle sorunlarla baş başa bırakılırken, imam hatip okullarının ödenek talepleri anında yerine getirilmiştir. Geçtiğimiz eğitim öğretim yılında çok sayıda devlet okulu ödenek yetersizliği ile karşı karşıya kalırken, bugüne kadar hiçbir imam hatip okulunun kaynak sıkıntısı çekmemiş ve talepleri anında yerine getirilmiştir.

Türkiye’de her konuda ve her alanda yaşanan ayrımcı uygulamaların toplumun geleceğinin şekillendiği okullarda bizzat MEB eliyle yapılıyor olması dikkat çekicidir. Türkiye’de hiçbir okul türü diğerlerine göre ayrıcalıklı olmamalı, MEB politika geliştirirken ve bu politikaları uygularken bütün eğitim kurumlarına eşit mesafede yaklaşmalıdır.

Açıköğretim Lisesine Kayıt Yaptıran Öğrenci Sayısı 6 Kat Artmış, Taşımali Eğitimde Rekor Kırılmıştır

Eğitim sisteminin temel sorunlarından birisi olan öğrencilerin çeşitli nedenlerle örgün eğitim dışına itilmesi uygulamaları artarak devam etmektedir. 2003-2004 eğitim öğretim yılında açık öğretim lisesi bünyesinde sadece **267 bin 235** öğrenci bulunuyorken, 2017-2018 eğitim öğretim yılında bu rakam 6 kata yakın artışla **1 milyon 554 bin 938** kişiye çıkmıştır.

Türkiye’de ilk kez 1989-1990 eğitim-öğretim yılında sadece 2 ilde **305** ilkokul öğrencisi ile başlayan taşımali eğitim uygulaması, Türkiye’nin çağ atladığı, ekonomik olarak geliştiği iddialarına rağmen bütün illerde uygulanır hale gelmiştir. 2017-2018 eğitim öğretim yılında **91 bin 262** özel eğitim öğrencisi, **757 bin 714** ilkokul ve ortaokul öğrencisi, **472 bin 262** ortaöğretim öğrencisi olmak üzere toplamda **1 milyon 321 bin 238** öğrenci taşımali eğitim kapsamında taşınarak ‘taşımali eğitim’de tüm zamanların rekoru kırılmıştır. Taşımali eğitim ile yaklaşık **17 bin** köy okulu kapatılmıştır.

Her ne kadar öğrencilerin yerleşim birimlerinden alınıp, diğer ilçelerdeki okullara kadar götürülmesi ve okulda yemek ve benzeri ihtiyaçlarının karşılanması cazip olarak görülen bir durum olsa da, genellikle uzun yollar kat eden öğrencilerin yorgun olması, yollarda trafik kazası riskinin bulunması ve taşınan merkezlerdeki sınıfların bu sistem ile daha da kalabalık hale gelmesi söz konusudur. Bu yönleriyle taşımali eğitim sistemi yanlış bir tercihtir.

Eğitimde Performans, Sınav ve Angarya Çalışma Dayatması Sürüyor

Bir taraftan eğitimde ve yükseköğretim alanında son zamanların en kapsamlı dayatmaları yaşanırken, diğer taraftan MEB tarafından ‘eğitimde performans değerlendirme’ adı altında, eğitimde esnek, güvencesiz ve angarya çalıştırmayı hedefleyen adımlar atılmak istenmektedir.

Kamusal bir hizmet olarak eğitimin hızla özelleştirildiği ve ticarileştiği bir dönemde öğretmenlik mesleği, siyasi iktidar ve MEB tarafından açıkça hedef alınmakta, ‘rekabet’, ‘verimlilik’, ‘kalite’ ve ‘müşteri memnuniyeti’ gibi piyasacı kavramlar üzerinden yeniden tanımlanmak istenmektedir. MEB tarafından gündeme getirilen ‘performans sistemi’ ve ‘sınav’ dayatması, uzun bir süredir eğitim alanında yaşanan piyasacı dönüşümün önemli ayaklarından birisi olarak hayata geçirilmek istenmektedir.

Öğretmenlik mesleği eğitim süreçleri, atanma sorunları, çalışma koşulları, iş güvencesi açısından yaşanan kaygılar, yetersiz maaşlar nedeniyle yeterince itibarsızlaştırılmış ve değersizleştirilmiştir. Öğretmen yeterliliklerinde bilimsel, objektif ve evrensel standartlar yerine, öğretmenleri her açıdan baskı altına alacak olan 'Performans değerlendirme' ve 'sınav' dayatmasındaki ısrar, MEB’in asıl niyetinin ‘üzüm yemek’ değil, ‘bağcıyı dövmek’ olduğunu göstermektedir.

Eğitimde başarının artırılması için uygulandığı iddia edilen performans değerlendirme uygulamalarının on binlerce ücretli öğretmenin güvencesiz olarak çalıştırıldığı, sözleşmeli öğretmenlik uygulamasının hızla yaygınlaştığı ve siyasi-ideolojik müdahalelerle sürekli değiştirilen eğitim sistemine en küçük bir katkı sunması mümkün değildir.

Eğitim sistemi içinde öğretmenin her taraftan kuşatılarak tamamen edilgen hale getirildiği, itiraz edenin, farklı olanın çalışma koşulunun kalmayacağı, rekabete dayalı, acımasız bir istihdam rejimi oluşturulmak istendiği açıktır. Öğretmenlik mesleğinin ilkelerine, işlevine ve doğasına tamamen aykırı olan böylesi bir girişimin, öğretmenlerin tamamına yakını tarafından reddedilmesi önemli ve dikkate alınması gereken bir durumdur. Nitekim MEB, 81 il milli eğitim müdürlüğüne resmi yazı göndererek, öğretmenlere yönelik performans değerlendirme çalışmalarının bu yıl uygulanmayacağını duyurmuştur. 'Öğretmen performans sistemi'nin uygulanmasının ertelenmesi 24 Haziran seçimlerine yönelik bir karardır ve tamamen geri çekilmesi için mücadelemiz kararlılıkla sürecektir.

Anayasa'nın 18. maddesinde angarya çalışma "*Hiç kimse zorla çalıştırılmaz. Angarya yasaktır*" ifadesiyle yasaklanmıştır. Anayasada açıkça belirtilmesine rağmen, son yıllarda tüm kamu kurumlarında olduğu gibi, eğitim alanında çeşitli adlar altında gündeme getirilen 'angarya çalışma' uygulamaları özellikle sendikalı eğitim emekçileri üzerindeki baskıların artmasına neden olmuştur.

MEB'in pilot illerde başlattığı ilkokullarda Yetiştirme Programı (İYEP) kapsamında yapılan re'sen görevlendirmeler, çeşitli kurs, proje ve protokol etkinliklerine bağlı çalışmalara zorunlu katılım, ev ziyaretleri, eğitim koçluğu, birden fazla nöbet tutmaya zorlama, öğrenci servis araçlarının kontrolü ve öğrencilere nezaret edilmesi vb. gibi doğrudan öğretmenlik mesleğinin icrası ile ilgili olmayan çok sayıda angarya iş, öğretmenlerin sınıf içindeki asli görevlerini yapmalarını engeller hale gelmiştir.

MEB'in uyguladığı projeler ve imzaladığı protokoller üzerinden öğretmenlere yönelik angarya görevler çıkarılması, eğitim emekçilerinin 'aldıkları nefesi bile sayarak almaya başladıkları' despotik karakterli yeni çalışma düzeninin oluşturulmak istendiğini göstermektedir.

Eğitimde Güvencesiz İstihdam ve Ataması Yapılmayan Öğretmenler Sorunu

15 Temmuz sonrasında öğretmen atamalarında mülakat sınavının benimsenmesi ve son olarak Milli Eğitim Bakanı'nın bundan sonra öğretmen istihdamının sözleşmeli olarak yapılacağını açıklaması, öğretmen atamaları ve istihdamının açık bir şekilde 'politik güvencesizleştirme'ye dönüştüğünün kanıtıdır. Ataması yapılmayan öğretmenlerin etnik kimliği, inancı ve mezhebi dolayısıyla ya da iktidara eleştirel ve muhalif yaklaşımı nedeniyle sözlü sınav ya da güvenlik soruşturması aşamasında 'fiilen' elenmesi, öğretmenlerin 'hükümet memuru' olarak istihdam edilmesinin önünü açmıştır.

Öğretmen atamalarında temel sorun, toplumun hemen her kesimi tarafından 'siyasi torpil' ve 'kayırmacılık' olarak algılanan mülakat sınavı ile sınırlı değildir. Siyasi iktidarın bir süredir kamu istihdamında benimsemiş olduğu güvencesiz/sözleşmeli istihdam uygulamalarının yaygınlaşması, 'güvenlik soruşturması' adı altında yapılan siyasi fişlemeler, özellikle farklı kimlik ve mezheplere yönelik olarak benimsenen ayrımcı tutumların sürdürülmesi halinde yapılacak atamaların liyakate göre değil, iktidara 'sadakat'e göre yapılması yaşanan haksızlıkların artarak süreceğini göstermektedir.

2017 verilerine göre ücretli çalıştırılan öğretmen sayısı; 81 ilde 63 bin 829'dur. Ücretli öğretmenlerin 27 bin 409'u eğitim fakültesi mezunu, 27 bin 936'sı lisans mezunu (eğitim fakültesi hariç), 8 bin 484'ü ön lisans mezunudur. Ataması yapılmayan yarım milyona ulaşan eğitim fakültesi mezunu varken, 2017 yılında da, hayvan yetiştiriciliği, bağcılık, ziraat vb. bölüm mezunu kişiler öğretmen olarak atanmıştır. Öğretmenler sınav, mülakat ve güvenlik soruşturması kuşatması ile karşı karşıyadır.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ataması yapılmayan öğretmen sayısını **438 bin**, resmi öğretmen açığını ise **109 bin** olarak açıklamıştır. Eğitimde ciddi anlamda öğretmen açığı olmasına rağmen, yeterince atama yapılmaması nedeniyle 2003-2017 yılları arasında KPSS'ye giren her **100** öğretmenden ortalama **17**'sinin ataması yapılmış, geriye kalan **83** işsiz öğretmen ya tekrar sınava girmek ya da başka alanlarda çalışmak zorunda bırakılmıştır.

Son 16 yıl içinde atanan öğretmenlerin **yüzde 64**'ü AKP hükümetleri döneminde göreve başlamış olmakla birlikte, aynı dönemde emekli olan öğretmen sayısı 213 bin 286'dır. Öğretmenlerin emeklilik oranları 2008 yılına kadar yüksek seyrederken, 2008 yılında sosyal güvenlik sisteminde yapılan değişiklik sonrasında emekli aylıklarındaki 'aylık bağlama oranı'nın düşürülmesinin ardından emeklilik sayılarında belirgin azalma yaşanmıştır. Bu durumun temel nedeni öğretmenlerin çalışırken aldıkları maaşın, emekli olduklarında yarı yarıya azalıyor olmasıdır.

Ataması yapılmayan öğretmenlerin sayısının yarım milyona ulaşması bir yandan intiharlar ve iş cinayetleriyle hayatını kaybeden öğretmen gerçekliği haline gelmiş, aynı zamanda ataması yapılmayan öğretmenler sermaye tarafından ucuz işgücü haline getirilmiştir.

15 Temmuz darbe girişimi öncesinde emeklilik dilekçesi vermiş olan öğretmen sayısı 9 bin 943 olmasına rağmen, darbe girişimi sonrası ilan edilen OHAL ve peş peşe çıkarılan KHK'lerin de etkisiyle, 2017 yılında **yüzde 68** gibi yüksek bir oranda artarak **14 bin 548**'e çıkmıştır. Gerek ülkenin içinde bulunduğu koşullar ve giderek ağırlaşan sorunlar, gerekse sürekli değiştirilen ve adeta yap-boz tahtasına döndürülen eğitim sistemi nedeniyle mutsuz olan ve mesleklerini icra etmekte zorlanan öğretmenlerin gelirlerinde yarı yarıya azalmayı göze alarak emekli olmayı tercih ettiklerini göstermektedir.

Sözleşmeli Öğretmenlik OHAL ile Olağanlaştırılmıştır

Geçtiğimiz yıllar içinde özellikle eğitim alanında güvencesiz, esnek ve performansa dayalı istihdam politikalarını adım adım hayata geçiren siyasi iktidar, 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında tartışmalı mülakat sınavları ile birlikte yeniden düzenlediği öğretmen atama sistemi ile öğretmenleri 'iktidara sadakat' ilkesi ile çalıştırmak istediğini açıkça göstermiştir.

Geçtiğimiz yıllarda siyasal kadrolaşma amacıyla gündeme getirilen ve Danıştay tarafından "objektif olmama" gerekçesiyle iptal edilen "mülakat sınavı" uygulamasının öğretmen atamalarında belirleyici olması ve sözleşmeli öğretmenlik uygulamasıyla birlikte hayata geçirilmesi, Türkiye'de en yaygın kamu hizmeti olan sözleşmeli/güvencesiz öğretmen istihdamının temel istihdam politikası olarak benimsendiğini göstermektedir. Türkiye'de mülakat sınavına dayalı tüm uygulamaların 'siyasal kadrolaşma'nın önünü açarak sayısız haksızlığa neden olduğu, aldıkları puanlara bakılmaksızın iktidarın dünya görüşüne yakın olmayanların taraflı ve kasıtlı değerlendirmeler üzerinden elendiği ya da 'saf dışı' bırakıldığı çok iyi bilinmektedir.

15 Temmuz sonrasında yapılan 38 bin öğretmen atamasının tamamı mülakata dayalı sözleşmeli öğretmenlik şeklinde gerçekleşmiştir. Bugüne kadar sözleşmeli olarak atanan ve göreve başlayan 540 öğretmenin sözleşmesi 'güvenlik soruşturması' gerekçe gösterilerek iptal edilmiştir. Mevcut uygulamanın devam etmesi halinde farklı kimlik, inanç ve siyasi düşünceye sahip olan, 'yerli' ve 'milli' olmadıkları düşünülen, iktidara eleştirel ve muhalif yaklaşan, öğretmenlerin 'mülakat sınavı' ve 'güvenlik soruşturması' üzerinden elenmesi, atanacak öğretmenlerin büyük ölçüde iktidarın istek ve beklentileri doğrultusunda istihdam edilmesi kaçınılmazdır.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 15 yılda ortaya koyduğu pratik, kurumun en güvenilirmez bakanlık haline gelmesini sağlamış, eğitim sistemine yönelik olarak yapılmak istenen değişiklikler başta olmak üzere, yapılan her türlü sınav, değerlendirme ve atamaların ve sürekli eleştirilmesine ve tartışılmasına neden olmuştur.

Eğitim hizmetlerinin niteliği, s¼rekliliđi ve d¼zenli olması gerektiği açıktır. Bu nedenle eğitimde objektiflikten uzak değerlendirmelerle yapılacak atamalardan ve s¼zleřmeli ¼đretmenlik uygulamalarından derhal vazgeçilmeli, herkese kadrolu ve g¼venceli istihdam sağlanmalıdır.

Kamusal, Bilimsel, Laik, Demokratik ve Anadilinde Eğitim Hakkı M¼cadelemiz S¼receptir!

Eğitim sisteminde yıllardır yaşanan ve katlanarak artan sorunlar, MEB'in eğitimin yapısal sorunlarına y¼nelik somut ve ¼z¼me dayalı politikalar geliştirmek gibi bir amacının olmadığını açıkça g¼stermektedir. Okullarda yaşanan yoğun dinsellesme ve eğitimi ticarileştirme uygulamaları okullarımızı eğitim yuvası olmaktan uzaklaştırmıştır.

Eğitimde siyasal kadrolaşma uygulamalarının yukarıdan aşağıya doğru organize bir şekilde gerçekleştirilmesi, okullarda yaşanan şiddetin artması, eğitim emekçilerine y¼nelik çeşitli saldırı ve tehditlerin (ihraç, açığa alma, s¼rg¼n vb.) s¼rmesi gibi uygulamalar, okulların fiilen kışla d¼zeniyle y¼netilmesini beraberinde getirmiştir.

2017-2018 eğitim ¼đretim yılında eğitimde yaşanan gelişmeler, MEB'in eğitimin yapısal sorunlarına y¼nelik somut ve ¼z¼me dayalı politikalar geliştirmek gibi bir derdinin olmadığını g¼stermektedir. Okulların eğitim kurumu olmaktan adım adım uzaklaştığı, ¼đrencilerin yarış atı gibi sınavdan sınava koştuğu, ¼đretmenlerin d¼ř¼k ¼cretle, esnek, g¼vencesiz ve angarya çalışmaya zorlandığı, siyasal kadrolaşmanın zirve yaptığı, farklı dil ve kimliklerin dışlandığı, eğitimin zaten sorunlu olan niteliğinin daha da k¼t¼leřtiđi bir eğitim sisteminin sağlıklı nesiller yetiştirmesi m¼mk¼n değildir.

Milli Eğitim Bakanlığı'na çağrımız t¼m toplumun ve ¼đrencilerin geleceğini doğrudan olumsuz etkileyecek politika ve uygulamalara derhal son verilmesidir. Bunun için ¼ncelikle hiçbir ¼đrencinin not ya da sınav baskısı altında kalmadan, kendi ilgi ve yetenekleri doğrultusunda, hangi alanda okuyacağına kendisinin karar vereceği bir eğitim sistemi oluşturulmalıdır.

Her geçen g¼n daha fazla piyasa ilişkileri içine çekilen, okul¼ncesinden ¼niversiteye kadar bilimin değil, dini inanç s¼m¼r¼s¼n¼n temel alındığı bir eğitim sisteminde eğitim ve bilim emekçilerinin, ¼đrenci ve velilerle birlikte kamusal, bilimsel, demokratik, laik ve anadilinde eğitim hakkı için m¼cadelemizi t¼m emek ve demokrasi g¼leri ile birlikte omuz omuza s¼rd¼receđimiz bilinmelidir.

EĞİTİM SEN OLARAK TALEPLERİMİZ;

- ✓ Toplumun b¼t¼n bireylerinin kamusal, laik, bilimsel, anadilinde, eşit, ¼cretsiz ve cins ayrımcı olmayan bir şekilde eğitim hakkından yararlanması sağlanmalıdır.
- ✓ Cinsiyetçi, gerici ve piyasacı ¼đretim programlarına son verilerek, t¼m ¼đrenciler için ağdaş ve bilimsel ¼đretim programları uygulanmalı, toplumsal cinsiyet eğitimi zorunlu olmalıdır.
- ✓ 4+4+4 kesintili temel ve zorunlu eğitim uygulaması sonucunda, eğitimine ara vermek durumunda kalan, ocuk işçi veya ocuk yaşta evli olma ikilemine sıkıştırılan t¼m çocukların yeniden eğitim sistemi içine çekilmesi sağlanmalıdır.
- ✓ 16 yılda 6 Milli Eğitim Bakanı ve 5 defa sistem değiştirerek, ¼đrencileri mağdur eden bir yaklaşımın oluşturduğu hasarı onarmak için acil ve somut adımlar atılmasını talep ediyoruz.
- ✓ Okulların nitelikli-niteliksiz olarak ayrılmadığı, t¼m ¼đrencilerin eğitim hakkından eşit yararlandığı bir eğitim sistemi talep ediyoruz.
- ✓ ¼đretmen ve ¼đrencilerin kullandığı ders araçlarının içeriği bilim dışı hurafelerden ve dogmalardan arındırılmalıdır.
- ✓ Okulları ticarethane, ¼đrencileri m¼řteri haline getiren piyasa merkezli eğitim politikaları derhal terk edilmelidir.

- ✓ Kamu kaynaklarının özel okullara teşvik adı altında aktarılmasına son verilmeli, tüm okullara bütçe ve ihtiyacı kadar ödenek ayrılmalıdır.
- ✓ MEB'in Diyanet İşleri Başkanlığı başta olmak üzere, her türlü dini vakıf ve derneklerle yapılan işbirlikleri sona erdirilmeli, okullarımız bilimin, özgürlüklerin ve eleştirel düşüncenin mekanları haline getirilmelidir.
- ✓ Okullar, öğretmenler ve öğrenciler kimsenin projesi olmamalı, proje okullarından öğretmenler sürgün edilmemeli ve bu okullarda siyasal kadrolaşmaya son verilmelidir.
- ✓ OHAL KHK'leri ile haksız ve hukuksuz şekilde kamu görevinden ihraç edilen eğitim ve bilim emekçileri görevlerine iade edilmelidir.
- ✓ Her tür baskıcı ve antidemokratik uygulamanın gerekçesi haline getirilen OHAL uygulaması derhal kaldırılmalıdır.
- ✓ Eğitimde ve toplumsal yaşamda ciddi bir sorun olan çocuk istismarına karşı etkin ve sonuç alıcı adımlar atılmalıdır.
- ✓ Sözleşmeli ve ücretli öğretmenlik uygulamasına son verilmeli, tüm öğretmenlerin kadrolu istihdamı esas olmalı, ataması yapılmayan öğretmenlerin atama sorunları derhal çözülmelidir.
- ✓ Kamu emekçilerinin uzunca bir süredir beklediği 3600 ek gösterge sadece seçim vaadi olarak kalmamalı, mümkün olan en kısa sürede herkesi kapsayacak şekilde hayata geçirilmelidir.
- ✓ Çalışma yaşamında sürekli ayrımcı uygulamalarla karşı karşıya olan kadın eğitim emekçileri açısından başta görevde yükselme ve unvan değişiklikleri olmak üzere, çalışma yaşamında uygulanan ayrımcılığa, mobbing ve şiddete son verilmelidir.
- ✓ Eğitim kurumlarında tüm ebeveynlerin en temel hakkı olan "kreş hakkı" için gerekli adımlar atılmalıdır.
- ✓ Genelde tüm kamuda uygulanması planlanan, özelde de öğretmenlere yönelik olarak hayata geçirilmek istenen zorunlu performans taslağı derhal geri çekilmeli, öğretmenlerin statüsünün geliştirilmesi için gerekli adımlar atılmalıdır.
- ✓ Eğitimin her kademesinde eğitim yöneticisi, ilk ataması yapılan veya proje okuluna öğretmen belirlenirken liyakat yerine mülakatın bir yöntem olarak kullanılmaması; yöneticilerin, öğretmenlerin ve tüm personelin liyakat ilkesi temel alınarak, bilimsel ve adil ölçülere göre atanması sağlanmalıdır.
- ✓ Bütçeden eğitime ayrılan pay başlangıç olarak en az iki kat arttırılmalı, kamu okullarının tüm gereksinimleri velilerden toplanan paralarla değil, genel bütçeden karşılanmalıdır.
- ✓ Kapatılan köy okullarının yeniden açılması ve tüm köy çocuklarının okula erişimi sağlanmalıdır.
- ✓ Hepimizi derinden etkileyen yeni Aladağ vakaları yaşanmaması için tüm öğrencilerimizin kamusal eğitim ve barınma hakkından ayrımsız yararlanması sağlanmalıdır.
- ✓ Ebeveyn izinleri artırılmalı, doğum izninde bir yıl dönüşümsüz, ücretli ebeveyn izni uygulaması hayata geçirilmelidir.
- ✓ Evinden, ülkesinden ayrılmak zorunda kalan mülteci ve göçmen çocukların eğitime erişimleri sağlanmalıdır.
- ✓ Okulların ve üniversitelerin özgürce bilim üretilen, özgürlük alanlarına dönüşmesi için gerekli adımlar atılmalıdır.

EĞİTİM SEN

Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası

Aziziye Mahallesi Willy Brand Sokak No:13 Çankaya / Ankara

0312 439 01 14 - 0312 439 01 18

www.egitimsen.org.tr - bilgi@egitimsen.org.tr